

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Gyalog András ügyvéd által képviselt felperesnek a dr.Karczub Péter ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Bíróságnál 6.P.25.167/2007. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.079/2008/8. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről 14. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét azzal tartja fenn hatályában, hogy az alperes vagyoni károkra vonatkozó tőkemarasztalásának összege helyesen 1.721.166 (Egymillió-hétszázhuszonegyezer-egyszázhatvanhat) forint.

A felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

Az 1949-ben született felperes a tulajdonában levő, de a férje által vezetett személygépkocsi utasaként 2003. október 11-én közlekedési balesetet szenvedett, amikor a forgalmi okokból álló gépkocsijuknak hátulról, nagy sebességgel belerohant az alperesnél kötelező felelősségbiztosítással rendelkező gépkocsi. A felperes a baleset során a nyaki gerinc rándulását, agyrázkódást szenvedett el és a baleset poszttraumás stressz-zavart okozott. Fülzúgása és enyhe fokú halláskárosodása a baleseti sérüléssel okozati összefüggésbe hozható. A felperes munkaképessége 67%-ban csökkent, amelyből a balesettel okozati összefüggésben álló munkaképesség-csökkenés mértéke 50%-os.

A felperes a keresetében 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítést, a gépkocsijában keletkezett kár megtérítéseként 87.878 forint vagyoni kártérítést, és a keresetvesztés pótlására, a háztartási és a mezőgazdasági kisegítő igénybevételeivel, valamint a gyógyszerek és gyógyhatású készítmények megvásárlásával felmerülő költségek címén pedig havi járadékot követelt.

Az alperes a kártérítési felelősségét nem vitatta, de az volt az álláspontja, hogy a felperes egészségében bekövetkezett károsodás nem áll okozati összefüggésben a balesettel.

Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével az alperes kártérítési felelősségét a Ptk. 345. §-a alapján megállapította és a 355. §-ának (1) és (4) bekezdése, valamint a 356. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján rendelkezett a vagyoni és nem vagyoni károk megtérítéséről. Nem vagyoni kártérítésként 5.000.000 forint és 2003. október 11-től járó kamata, a keresetvesztés pótlására, a háztartási és a mezőgazdasági kisegítő igénybevételével, valamint a gyógyszerek és gyógyhatású készítmények költségeivel felmerült és 2008. június 30-ig lejárt járadék címén 2.366.166 forint és 2008. július 1-jétől havi 50.150 forint baleseti járadék megfizetésére kötelezte az alperest. A járadék összegéből 14.150 forintot a keresetvesztés pótlására, 10.000 forintot a háztartási munka költségeire, 20.000 forintot a mezőgazdasági kisegítő igénybevételével felmerülő költségekre, míg 6.000 forintot a gyógyszerköltségekre ítelt meg. A megítélten felüli részében elutasította a keresetet és rendelkezett a perköltségek, valamint az illeték viseléséről.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta és a nem vagyoni kártérítés összegét 3.000.000 forintra és kamatára, a 2008. július 1-jétől fizetendő havi járadék összegét 35.150 forintra, az alperes vagyoni károkra vonatkozó tőkemarasztalását 1.469.166 forintra, és az alperest terhelő elsőfokú perköltség összegét 300.000 forintra leszállította. Indokolásában kifejtette, hogy a felperes egészségromlása miatt kialakult hátrányos életvitelbeli változások ellensúlyozására túlzott az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés összege, mert a hátrányok túlnyomó része a lelki és nem a testi egészségének romlásával állanak okozati összefüggésben. A felperesnél kialakult depresszióknak vannak gyógyítási lehetőségei, amelyekkel a tünetek mérsékelhetőek. Értékelte a pszichiátriai kezelés igénybevételének elmulasztását, a felperes életkorát, a hasonló káresetek kapcsán kialakult ítélkezési gyakorlatot és mindezek együttes értékelése alapján állapította meg a felperest ért nem vagyoni hátrányok ellensúlyozására indokoltnak tartott 3.000.000 forintot.

A háztartási kisegítő igénybevételével kapcsolatos költségek pótlására elsőfokon megítélt havi 10.000 forintot nem tartotta túlzottnak, de a mezőgazdasági kisegítő költségeivel felmerült járadék összegét a szakértői vélemény alapján és a felperes közreműködésével végzett munkákra is figyelemmel havi 20.000 forintról 5.000 forintra mérsékelte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a nem vagyoni kártérítésre, valamint a mezőgazdasági járadék leszállítására vonatkozó részét sérelmezte a Pp. 206. §-ának, az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt

pedig a Pp. 221. §-ának, valamint a teljes körű kártérítésre vonatkozó anyagi jogi szabály, a Ptk. 355. §-ának megsértésére hivatkozással. Kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő határozattal a nem vagyoni kártérítés összegének 5.000.000 forintra és a baleset napjától járó kamatára, a vagyoni kártérítés összegének 2.366.166 forintra és kamatára, valamint a 2008. július 1-jétől fizetendő járadéknak havi 50.150 forintra való felemelését. Álláspontja szerint tévedett a másodfokú bíróság, amikor a felperes baleseti eredetű maradványtüneteit túlnyomó részben lelki és nem testi eredetűnek minősítette, mert a bizonyítékokból ennek az ellenkezője következik. E körben hivatkozott P.Gy., Sz.B. és F.S. tanúvallomására, de az igazságügyi orvosszakértői véleményre és az 50%-os mértékű munkaképesség-csökkenésére is. Előadta, hogy a fizikai sérüléseken túlmenően nála poszttraumás szindróma áll fenn. A lelki eredetű trauma kezelését nem mulasztja el, a jogerős ítélet e körben tett ténymegállapításait iratellenesnek tartotta. Sérelmezte, hogy a bíróság jogerős ítéletében a nem vagyoni kártérítés összegének leszállítását kellően nem indokolta meg, csak közhelyeszerű általánosságokra hivatkozott. Megítélése szerint az általa elszenvedett hátrányok 5.000.000 forint nem vagyoni kárpótlással ellensúlyozhatók.

A mezőgazdasági járadék havi 20.000 forintról 5.000 forintra való leszállítását a tanúvallomások és a szakértői vélemény téves mérlegelése folytán jogszabálysértőnek tartotta, és kifejtette, hogy a másodfokú bíróság ítéletéből nem állapítható meg, minek alapján becsülte a felperes baleset előtti közreműködését csak a munkák 1/4-ed részében.

A vagyoni kártérítés összegének 2.366.166 forintról 1.469.166 forintra való leszállítását részben számítási hibának tartotta, és kifejtette, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, miszerint az elsőfokú bíróság utóbb az ítéletét kijavította. Kérte az alperesnek a helyes összegben való marasztalását.

A Pp. 275. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálattal támadott részében, és a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján abban a körben vizsgálta, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem a számítási hiba sérelmezésén túlmenően nem alapos.

Az alperesnek a perbeli balesetből eredően a felperest ért károk megtérítéséért való helytállási kötelezettsége a felülvizsgálati eljárásban nem volt vitás, és a felülvizsgálat is csak a jogerős ítélettel megállapított károk egy részének összegére korlátozódott. A felperes a baleset során - egyebek mellett - nyakrándulást, agyrázkódást, és a hallószerv sérülését szenvedte el. Kórházi

kezelésre, műtétre nem szorult és nem is szorul, de a fejfájása, a nyaki gerinc fájdalma, a szédülései, a hányingerei az elszenvedett sérülések általános gyógytartamát követően is fennmaradtak, és a fizikális elváltozáson túl pszichés elváltozáshoz vezettek. Az orvosszakértői véleményből megállapíthatóan a felperes panaszai nem kizárólag a balesetből eredeztethetőek, de a baleset ebben alkalmi kiváltó tényező volt, mert a természetes okú megbetegedései - a nyaki gerinc elfajulásos elváltozása, a V-VI. csigolyák peremén látható kis felrakódás és a közöttük levő rés beszűkülése - miatt sem a nyaki gerinc, sem a fejfájása, sem a fülészeti panaszokkal nem állt gyógykezelés alatt. Ellátta a háztartási és ház körüli munkákat, a mezőgazdasági munkákban a férjével együtt tevékenykedett, aktív életet élt, amelyre a balesetet követően ilyen szinten már nem képes. Az a tény, hogy a panaszai - a szédülés, a hányinger, a fülzúgás - egy ilyen baleset után tartósan fennmaradtak, abban az ún. poszttraumás szindrómának is jelentős szerepe van. A baleset idején 54. évében lévő felperes a balesetből eredően a munkaképességének 50%-át elveszítette. A nem vagyoni kártérítés összegének megállapításakor figyelembe kellett venni az életkörülményeiben bekövetkezett kedvezőtlen változásokat, a káresemény miatt kialakult maradványállapot folytán fennálló életnehezítettséget, a vagyoni károktól független, és azon kívül eső olyan hátrányokat, amelyek hozzávetőleges kiegyensúlyozására alkalmas pénzbeli szolgáltatás, mint nem vagyoni kártérítés megítélhető. Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy a felperest ért hátrányok túlnyomó része a lelki egészségének romlásával állnak okozati összefüggésben. Az orvosszakértői vélemény rámutatott arra, hogy a fennálló tünetei, pszichés károsodása az, amely a munkaképesség-csökkenését nagyobb részben fenntartja. Emiatt pszichiátriai kezelésre szorul. A felperes azonban maga adta elő a perben (6.P.25.167/2007/4. számú jegyzőkönyv), hogy elment egy pszichiáterhez, de az általa elmondottakra figyelemmel a kezelést már nem vette igénybe. Alaptalanul hivatkozott tehát a felperes a felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a jogerős ítélet e körben tett ténymegállapítása iratellenes.

Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy az elsőfokú bíróság által a káresemény időpontjában irányadó ár- és értékviszonyok figyelembevételével, késedelmi kamattal megítélt nem vagyoni kártérítés összege a felperest ért hátrányokra, valamint a hasonló káresetek kapcsán kialakult ítélkezési gyakorlatra is figyelemmel túlzott. A másodfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összege a bizonyítékok Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésén alapul, felemelésére nincs alap. A jogerős ítélet e körben nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat.

A felperes által igényelt mezőgazdasági munkák kiesése folytán bekövetkezett kár járadék formájában való megtérítésénél a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján abból kellett kiindulni,

hogy a szőlőműveléssel és a felperes férjének egyéni vállalkozóként végzett borászati tevékenységével kapcsolatos munkákat a káresemény előtt többnyire a felperes és férje közösen végezte, esetenként, például szüreteléskor alkalmi segítség igénybevételével. A felperes a permetezés és a metszés kivételével a szőlőművelési és borászati tevékenységben aktívan résztvett, de a balesete után már csak a nagyon könnyű munkák elvégzésére, főként az irányításra képes. Ebből azonban az is következik, hogy a felperes kiesett munkájának az értéke nem azonos a mezőgazdasági szakértő által egyébként éves szinten megállapított összeggel, mert a felperes csak az általa korábban elvégzett, és azóta a kiesett munkák mással való elvégeztetésével felmerülő többletköltségekre tarthat igényt. Az elsőfokú bíróság által e címen megítélt havi 20.000 forint túlzott összegű, azt még a felperes férjének tanúvallomása sem erősítette meg. A mezőgazdasági szakértő által éves szinten kimutatott költségeknek a havi átlagában meghatározott összeg, valamint a tanúvallomások mérlegelése alapján a jogerős ítélet által megállapított járadék összege nem kirívóan okszerűtlen mérlegelés eredménye, ezért a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítélet megalapozatlansága nem állapítható meg. A mérlegeléssel megállapított összeg felemelésére nincs alap.

Arra azonban helyesen hivatkozott a felperes, hogy a másodfokú bíróság a vagyoni károkra vonatkozó tőkemarasztalás meghatározásakor figyelmen kívül hagyta, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletét a meghozatalát követően nyilvánvaló elírás miatt kijavította. Az általa kijavított helyes összeg 2.114.166 forint helyett 2.366.166 forintra változott. Ebben a 2004. december 1-jétől 2008. június 30-ig terjedő időre eső 43 hónapra a mezőgazdasági járadék lejárt összege havi 20.000 forinttal számítva 860.000 forint volt. Ezt mérsékelte a másodfokú bíróság havi 5.000 forintra, ezért a 43 hónapra eső járadék összege 860.000 forint helyett 215.000 forintra csökkent. Ehhez képest a 2.366.166 forintot kellett mérsékelni a másodfokú bíróság által módosított 645.000 forint lejárt járadékkülönbözettel, amely helyesen 1.721.166 forint a jogerős ítéletben megállapított 1.469.166 forinttal szemben. Ennyiben alapos a felperes felülvizsgálati kérelme, egyéb támadott részeiben azonban a jogerős ítélet a jogszabályoknak megfelel.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet az előzőekben írt módosítással a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban megítélhető költsége nem volt, a felülvizsgálati illetéket pedig a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2010. március 3.

*Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Besenyeiné dr. Varga
Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

*bírósági tisztviselő
HM*